

## SYNTACTIC FEATURES IN ORAL MEDICAL DISCOURSE

**Albena Dobрева**

Medical University of Varna, Bulgaria, albena.dobрева@mu-varna.bg

**Abstract:** The present article is devoted to the topic of the syntax of authentic medical consultations led in Bulgaria. The most prominent features typical of this type of communication were singled out. In particular, it is worth pointing out the use of reduced general questions, syntactic and dialogical repetitions. Patients often recourse to syntactic repetitions: in the majority of cases such a tool is used to influence the doctor and to emphasize the facts and symptoms that cause apprehension in patients.

The subject of the present study are the syntactic characteristics of the speech production of the medical specialist. The object is the discourse of doctor-patient communication. The goal of the study is to identify the syntactical specificities of the interview between the doctor and the patient and the roles which they play from the point of view of functional stylistics. In order to achieve the goal of the study, the following objectives are fulfilled:

- Recording the doctor-patient communication;
- Analysis of the speech production of the medics;
- Systematizing the conclusions.

The study shows that from the point of view of syntax, the speech production of doctors exhibits incomplete (reduced) questions, syntactic repetitions and dialogical repetitions.

The actuality of the topic “doctor-patient communication” is determined by the social attitudes within modern society as well as by the professional need for medical specialists to discuss various health-related topics while communicating with patients and their relatives, in order to influence them through speaking to cooperate in the process of treatment.

The medical interview is the most universal diagnostic and therapeutic instrument of the medical practitioner. However, interviewing is also one of the most difficult clinical skills to master. The requirements towards the doctor are intellectual as well as emotional. The analytical skills for diagnostic reasoning need to be balanced with personal skills necessary for the establishing of a connection with the patient and facilitating communication.

**Keywords:** medical discourse, doctor–patient interview, syntax, interrogative sentences

## СИНТАКТИЧНИ ОСОБЕНОСТИ В УСТНИЯ МЕДИЦИНСКИ ДИСКУРС

**Албена Добрева**

Медицински университет – Варна, България, albena.dobрева@mu-varna.bg

**Резюме:** Настоящата статия е посветена на темата за синтаксиса на автентичните медицински консултации, водени в България. Открити са най-известните черти, характерни за този тип комуникация. По-специално, заслужава да се посочи използването на редуцирани общи въпроси, синтактични и диалогични повторения. Често пациентите прибегват до синтактични повторения: в по-голямата част от случаите такъв инструмент се използва за въздействие върху лекаря и за подчертаване на фактите и симптомите, които причиняват опасения при пациентите.

Предмет на представеното изследване са синтактичните характеристики в речевата продукция на медицинския специалист. Обект е дискурса на комуникацията *лекар-пациент*. Целта на проучването е да се установят синтактичните особености в интервюто между медицинския специалист и пациента и ролите, които изпълняват, от гледна точка на функционалната стилистика. За да се изпълни поставената цел, са решени следните задачи:

- направени са записи на общуването *лекар-пациент*;
- анализирана е говорната продукция на медиците;
- изводите са систематизирани.

Проведеното изследване показва, че от гледна точка на синтаксиса, в речевата продукция на лекаря се наблюдават непълни (редуцирани) въпроси, синтактични повторения и диалогични повторения.

Актуалността на темата „Комуникацията лекар-пациент“ се определя както от социалните нагласи в съвременното общество, така и от професионалните нужди на медицинските специалисти да разговарят на

различни здравни теми при общуването с пациентите и с техните близки, за да им повлияят чрез говоренето да съдействат в процеса на лечение.

Медицинското интервю е най-универсалният диагностичен и терапевтичен инструмент на практикуващия лекар. Въпреки това, интервюирането също е едно от най-трудните клинични умения за овладяване. Изискванията към лекаря са интелектуални и емоционални. Аналитичните умения за диагностично обосноваване трябва да бъдат балансирани с личностните умения, необходими за установяване на връзка с пациента и за улесняване на комуникацията.

**Ключови думи:** медицински дискурс, диалог лекар-пациент, синтаксис, въпросителни изречения

### 1. ВЪВЕДЕНИЕ

Актуалността на темата се определя както от социалните нагласи в съвременното общество, така и от професионалните нужди на медицинските специалисти да разговарят на различни здравни теми при общуването с пациентите и с техните близки, за да им повлияят чрез говоренето да съдействат в процеса на лечение. Предмет на представеното изследване са синтактичните характеристики в речевата продукция на медицинския специалист. Обект е професионалната комуникация *лекар-пациент*. Целта на проучването е да се установят синтактичните особености в интервюто между медицинския специалист и пациента и ролите, които изпълняват, от гледна точка на функционалната стилистика. За да се изпълни поставената цел, са решени следните задачи:

- направени са записи на общуването *лекар-пациент*;
- анализирана е говорната продукция на медиците;
- изводите са систематизирани.

Проведеното изследване показва, че от гледна точка на синтаксиса, в речевата продукция на лекаря се наблюдават непълни (редуцирани) въпроси, синтактични повторения и диалогични повторения.

### 2. МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Методите, които са използвани в представеното изследване, са скрити записи при професионален разговор лекар-пациент. Диалозите са записани чрез видеокамера, по този начин е наблюдавано и невербалното поведение на комуникаторите, както и аудиозаписи. След това е направен анализ на говорната продукция чрез специална програма. Направените изводи са полезни както на медиците, така и на лингвистите и специалистите по комуникация.

### 3. РЕЗУЛТАТИ

Медицинското интервю е най-универсалният диагностичен и терапевтичен инструмент на практикуващия лекар. Въпреки това, интервюирането също е едно от най-трудните клинични умения за овладяване. Изискванията към лекаря са интелектуални и емоционални. Аналитичните умения за диагностично обосноваване трябва да бъдат балансирани с личностните умения, необходими за установяване на връзка с пациента и за улесняване на комуникацията.

### 4. ДИСКУСИЯ

Медицинските интервюта са два основни типа: интервюта за ориентиране в здравословния проблем и за превенция на здравето (Levinson, D., 1987). Целите на проблемно-ориентираното интервю отразяват търсенето и надеждата на пациента за помощ при специфични проблеми. Интервюто за превенция на здравето установява база данни за текущите и миналите здравни проблеми на пациента, оценява текущите рискови фактори за здравето (напр. пушене, диета, консумация на алкохол, наследствени заболявания в семейството) и може да открие ранни доказателства за заболявания (напр. загуба на тегло, дискомфорт в гърдите, в стомаха), които пациентът не е смятал за достатъчно тежки, за да оправдаят специфично посещение при лекаря (Игликова, Р. 2012: 519).

Най-често използваната тактика при диагностициращата стратегия при провеждането на медицинското интервю лекар-пациент е задаването на въпроси. Въпросите са различни видове.

Тачева разглежда видовете въпроси от лингвистична гледна точка и според комуникативната им цел (Тачева, В. 2014: 88):

- ❖ **Отворени същински въпроси.** Тези въпроси съдържат пълнозначна въпросителна дума – *кой, какъв, кога, как, къде, колко, защо* и т. н. Тачева отбелязва, че те се използват като **пълни отворени въпроси** и **непълни отворени въпроси**. В медицинската професионална комуникация най-полезни са пълните отворени въпроси – *Каква е болката по характер? Кога се появи болката? От колко време приемате тези лекарства? и др.*

- ❖ **Затворени въпроси.** Те съдържат въпросителни частици **ли, дали, нали** и др. *//добре ли сте// нали вземате редовно лекарствата//*. Тези въпроси не дават пълна информация за здравословното състояние на пациента и се срещат по-рядко в речевата продукция на медиците.
- ❖ **Щафетни въпроси** (Савова, Ив., 2015). *Чувствате ли болка на друго място? Каква е болката в главата?*
- ❖ **Интонационни въпроси.** В устната комуникация лекар-пациент се срещат и непълни (елиптични въпроси). Тези изречения се оформят като въпросителни с помощта на въпросителната интонация: *Име и фамилия? В лявото око? Изследва Ви зрението?*

Видовете въпроси с конкретни комуникативно-прагматични функции на диагностициращата стратегия:

- ❖ **Въпроси за получаване на реална информация** - *//залаин имаш ли / а за пъпа като писах розовото багрило / онова за пъпчето//*
- ❖ **Въпроси, снемачи страха и притеснението** - *//от времето на бай тошо ли / кат казваш че та боли//*
- ❖ **Въпроси-ретроспекти** - *//а предния ден да сти имали н`ааква по-усилена физическа работа с навеждане//*
- ❖ **Въпроси-ориентри** - *//а усетихте ли / като се събудихте че имате замъглено зрение / на кое око//*
- ❖ **Въпроси-помощници** - *//това ст`агане за което сега ми об`сн`авате / получавали ли сте го ноцем / да ви събуди от сън / или ошти когато си л`агате // ммм не е от ст`агането причината за събуждането//*
- ❖ **Въпроси-повторения** - *//кажете ми въз//при физически натоварвания / шото неминуемо човек има в ежедневието / физически натоварвания/ при физически натоварвания получавали ли сте това ст`агане / или т`алото е ф покой//*
- ❖ **Въпроси-провокатори** - *//нула/добре// пот нулата//до нулата//така става ли по-добре//така става ли по-добре или не//*

Агаджанян говори за **редуцирани въпроси** в медицинската практика. Лингвистиката отбелязва в своите изследвания, че при медицинските консултации на английски език се забелязва честа употреба на редуцирани въпроси (Агаджанян, С., 2016: 2). Те се предпочитат от медиците, когато са поставени например в следната ситуация: за ограничено време на консултацията да се снесе анамнеза. В българската лекарска практика такива непълни редуцирани въпроси се срещат в комбинация с неопределително местоимение за признак **някакви (или думата други): Някаква болка? (при палпация); Някакви операции преди? Някакви / Други оплаквания?**

- ❖ В други случаи се наблюдават редуцирани въпроси, съставени от една дума (съществително име / отглаголни съществителни), когато лекарят е сигурен за диагнозата и завършва разпита на пациента: *Алкохол? Хрема? Кашилица? Главоболие? Зачервяване?*
- ❖ Друг тип са редуцираните въпроси, съставени само от въпросителна дума: *Защо? Как? Кога? Къде? Колко?*
- ❖ Друга синтактична особеност, която се наблюдава в медицинското интервю, е синтактичното повторение. Според Плотникова повторението хармонизира общуването и формира адекватното възприемане на информацията (Плотникова, А., 2014: 100-102).

В медицинския разпит повторенията на въпросите изпълняват следните функции:

- ❖ Получаване на конкретна информация, свързана със състоянието на пациента.
- ❖ Получаване на обратна връзка с цел пациентът да допълни информацията.
- ❖ Затвърждаване на получената информация преди поставяне на диагноза.
- ❖ Включване на ключови моменти от разпита при даване на инструкции за лечение и спазване на режим.

С повторенията във въпросите се прави проверка за точност и достоверност на данните, дадени от пациента. Понякога може да се провери доколко пациентът е разбрал лекаря. Видове въпросителни повторения, които се наблюдават в лекарската реч, са:

- ❖ Повтаряне на целия въпрос. *// Какви лекарства пиете// Какви са лекарствата, които пиете//*
- ❖ Повтаряне на въпроса с употреба на синоними *//от колко време страдате от главоболие// от кога страдате от главоболие//*
- ❖ Повтаряне на част от въпроса с възможност за допълване. *//къде ви боли// къде точно ви боли//*

Под диалогично повторение се разбира повтарянето на последните реплики на комуникативния партньор, участник в диалога. Те могат да бъдат огледални повторения и повторения чрез трансформация (например от 1 л., ед. ч. във 2 л., мн. ч.). Според Андреева диалогичните повторения играят роля на метакомуникативен сигнал за слушащия, като способ за предаване на широк кръг метакомуникативни значения и намерения,

всяко, от които – пряко или косвено, показва отношението на слушащия към репликите на говорещия (Андреева, С., 2005: 49). В интервюто лекар-пациент те се използват в говоренето на медиците:

Лекар: Какъв сте по професия?

Пациент: **Шофьор.**

Лекар: **Шофьор.** Притеснен ли сте от някакъв проблем?

Пациент: Да. Работа по 12 часа. Изморявам се. **Не мога да спя добре.**

Лекар: **Не можете да спите добре.** А приемате ли някакви медикаменти?

Пациент: Да, за високо кръвно налягане.

❖ **Негативните въпроси** в лекарската практика се задават с цел да се убеди пациента.

Като тактика за манипулация и внушаване на позитивни нагласи при предписване на терапия, режим, процедури. По структура тези въпросителни изречения са негативни, но смисълът, който носят на пациента е положителен. Ли-въпроси: **Отнасяте се несериозно. Не е ли така? Не знаете ли, че лекарствата се пият 7 дни?**

## 5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение можем да обобщим, че комуникацията лекар-пациент може да се окаже неефективна, ако:

- не се използват подходящи въпроси за снемането на анамнезата.
- се използват само затворени въпроси. Този процес възпрепятства асоциативното мислене на пациента и ограничава възможността за спонтанно съобщаване на проблема.
- се създават само ли-въпроси, преждевременно ще се съкрати интервюто лекар-пациент.
- се използват сложни или двойни въпроси.

## ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ

Агаджанян, С. (2016). Синтаксическите особености комуникации „Врач-пациент“ на английском языке, В: Филологические науки, (12), 2.

Андреева, С. (2005). Элементарные конструктивно-синтаксические единицы устной речи и их коммуникативный потенциал: автореферат, Саратов, 49.

Плотникова, А. (2014). Повтор как составляющая речевой коммуникации, В: Филология и лингвистика в современном обществе: материалы II междунар. науч. конф., Москва, М. Буки-Веди, 100-102.

Савова, Ив. (2015). Щафетни въпроси. В: Устна комуникация, В. Търново.

Тачева, В. (2014). *Комуникативни умения в медицинската практика*, Стено, Варна, 88.

Iglikova, R. (2013) - "Let`s Talk Health - the Textual Efficiency of the Discourse of Healthcare Articles in Online Women`s Magazines Cosmopolitan (a comparative study)" в Jahr, №7, vol.4. 2013: 513-523. - 4

Levinson, D. (1987). *A guide to the clinical interview*. Philadelphia: Saunders.